

D. 3. dec. 2018

Anbefalinger til udmøntning af den statslige, multifunktionelle jordfordelingsfond

Vedtaget på Collective Impact-styregruppemøde d. 29. november 2018

Baggrund

Den multifunktionelle jordfordelingsfond på 150 mio. kr. blev offentliggjort som en del af den politiske aftale om en hjælpepakke til landbruget mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet d. 28. september 2018. Den multifunktionelle jordfordelingsfond indgår desuden som et virkemiddel i regeringens klima- og energiudspil af d. 9. okt. 2018.

Af hjælpepakkens initiativbeskrivelse for den multifunktionelle jordfordelingsfond fremgår det, at pengene i hovedsagen vil skulle bruges på køb og salg af arealer, og at den multifunktionelle jordfordelingsfond vil blive indrettet som en tilskudsordning.

Parterne i Collective Impact har følgende fælles anbefalinger:

Vi mener, at der er brug for et paradigmeskifte i den måde Danmarks arealer forvaltes og bruges på. Vi skal væk fra en konkurrence om arealer til enten natur, landbrug eller andre formål og hen imod en multifunktionel tilgang, hvor vi med i udgangspunkt i det konkrete landskab forhandler en flersidig anvendelse med overgange fra intensivt landbrug, ekstensivt landbrug, naturpleje og mere vild natur. Det kræver et opgør med den nuværende sektoropdelte tilgang til landskabet, som enten natur, produktionsareal, æstetik, vandmiljø eller bosted mv. Landskabet favner det hele og kan gennem en helhedsorienteret forvaltning skabe fremsynede og integrerede løsninger på natur-, klima- og miljøudfordringer og øvrige lokale samfundsforhold samtidig med, at udnyttelse af naturgrundlaget kan skabe plads til mangfoldig erhvervs- og landdistriktsudvikling.

Multifunktionel jordfordeling er et vigtigt redskab hertil. Hvis jordfordelingen gennemføres velplanlagt og ud fra brede samfundsmæssige interesser, kan der med et og samme tiltag gennemføres en strukturtilpasning af landbruget af hensyn til bedre forretningsmuligheder og likviditet, natur, miljø og rekreative hensyn samt generationsskifte og heltidsbrugenes overlevelses- og udviklingsmuligheder som selvstændige landbrug. Det kræver tid til konstruktive samarbejder, hvor lodsejere og andre lokale interesser indgår som ligeværdige samarbejdspartnere med myndigheder. Vi ser det som offentlige-private partnerskaber, som har den fælles målsætning at skabe de nødvendige forandringer i brugen af vores arealer.

Tidligere tiders landbrugsreformer havde til formål at optimere landbrugets arealudbytte gennem effektiv udnyttelse af naturressourcerne og etablere landbrugsbedrifter, der kunne forsyre en landbofamilie. Herved kunne man forbedre livs- og arbejdskraftgrundlaget på landet i en tid, hvor tilflytningen til byernes industriarbejdspladser tog fart.

Der er brug for en tilsvarende "landbrugsreform" i dag. Det store generationsskifte i landbruget vil under alle omstændigheder medføre en stor omstilling (50 % af landmændene er over 60 år). Med multifunktionel jordfordeling kan man understøtte, at omstillingen sker på en måde, som både skaber langsigtet rentabilitet for flere forskellige driftsformer, ejerformer og for den enkelte landmand og løser samfundsopgaver varigt og omkostningseffektivt. Vi skal udvikle og forfine de rette redskaber til at sikre, at det danske høj kvalitets fødevarer system kan kombineres med øget miljø-performance og attraktive landdistrikter. Det handler også om, at komme ud af praksis med at kompensere landmænd for at reducere miljøpåvirkning gennem frivillige tilskudsordninger, der oftest kun har 1-årige eller 5-årige horisonter.

Ansøgninger skal kick-starte samarbejde, der skaber udvikling langt udover jordfordelingen

Som følge af handlen med jord og sammenlægningen af ejendomme sker der uanset hvad og i stort omfang en mere eller mindre hensigtsmæssig jordfordeling. Collective Impact-parterne anbefaler, at ansøgninger om midler til multifunktionel jordfordeling skal have afsæt i et partnerskab mellem offentlige og private interesser. Udarbejdelse af ansøgningen vil således kunne være første skridt i en større udviklingsproces, der har til formål at samarbejde om mere intelligent og bæredygtig anvendelse af landskabet, der skaber lokal erhvervsudvikling og opfylder mål for klima, miljø og natur.

Som myndighed for de respektive fagområder, som tilsammen varetager de lokale landskaber og deres udviklingsmuligheder, bør kommunerne formelt være ansøger og hjemtager af midler fra tilskudsordningen.

En bedre brug af det lokale landskab vil til enhver tid være afhængig af berørte lodsejeres positive medvirken. Initiativet til en ansøgning kan rejses af såvel lodsejere, kommuner eller øvrige lokale interessenter. Men uanset hvilken part, der har taget initiativet, så vil en ansøgning til en projektidé, skulle være udarbejdet i fællesskab mellem kommune og landbrugsforening for at demonstrere potentialer for merværdi, drivkraft, perspektiver og praktisk gennemførlighed.

Tilskud til multifunktionel jordfordeling bør omfatte:

- Procespenge til at finansiere f.eks. løn til facilitatorfunktion, der dels kan samle lodsejere og øvrige lokale aktører om fælles mål for lokalområdet, dels forhandle jordfordelingsoverenskomster på plads gældende for mange lodsejere.
- Penge til løbende køb og salg igen af jorder, der kan få en jordfordeling til at rulle (jordpulje).
- Medfinansiering i form af supplerende kommunal tilskudshjemtagning til jordpulje samt rekreative faciliteter eller øvrige anlæg.

Ansøgningskriterier skal afspejle den multifunktionelle tilgang til landskabet

Ansøgninger skal beskrive og sandsynliggøre, hvilke potentialer inden for hhv. driftsøkonomi, natur, miljø, klima, rekreative muligheder og landdistriktsudvikling, der vil blive søgt indfriet lokalt gennem multifunktionel jordfordeling (og supplerende projektmidler). Det skal sandsynliggøres, at alle fagområder kan opnå fordele i projektet.

Det betyder ikke, at fordelene nødvendigvis vil være lige store for alle fagområder. Det vil afhænge af det lokale landskab og partnerskabets udviklingsmål. Den multifunktionelle jordfordelingsfond har afsæet i en hjælpepakke til landbruget, så landbrugets rentabilitet har en særlig opmærksomhed, og det har opfyldelsen af internationale forpligtelser såvel som nationale mål også.

Ansøgninger om midler fra den multifunktionelle jordfordelingsfond bør udarbejdes jf. neden for efter metodikken i screeningsmodellen og målepunkter udviklet af forskerteamet, der er tilknyttet Collective Impact-parternes pilotprojekter for multifunktionel jordfordeling. Metodikken er resultatet af et omfattende forskningssamarbejde på tværs af Aarhus-, Københavns- og Syddansk Universitet. Denne metodik er uddybet beskrevet i særskilt afsnit side 5-6. De forskningsfaglige målepunkter er beskrevet s. 7-13.

I den tværforskningsfaglige screeningsmodel defineres hvert fagområde af hver fem indikatorer. Hvis minimum én indikator for hvert fagområde vurderes at ville give en positiv effektmåling, så vurderes potentialet at være multifunktionelt (og opfylder dermed ansøgningskriterierne).

Projektgennemførelsen skal skabe rum for dialog om fælles mål

Collective Impact-parterne anbefaler, at faciliteringen af de lokale projekter gennemføres i et tæt samarbejde mellem kommunal projektmedarbejder, rådgiver fra relevant landbrugsforening samt uafhængig jordfordelingsplanlægger. Det er vigtigt, at funktionen er faciliterende i forhold til at indsamle og inspirere lokale aktører til at samarbejde om fælles mål for projektet.

Sammensætningen af facilitatorfunktionen har til formål at skabe tillidsfuld dialog og bredt ejerskab. Således kan landbrugsrådgiveren have som særligt ansvar indledningsvis at inddrage lods-ejerinteresser, mens kommunen tilsvarende indledningsvis kan inddrage berørte borgerforeninger, naturforeninger mv. Det er Collective Impact-parternes erfaring, at en sådan faciliterende funktion for genforhandlingen af brugen af det lokale landskab er en god investering, som resulterer i en vifte af gensidigt understøttende indsatser, der vil optimere indfrielsen af multifunktionelle værdier i det lokale landskab.

Projekterevaluering

Det anbefales, at spiderweb-metodikken og de forskningsfaglige målepunkter inden for de seks fagområder anvendes til at evaluere målopfyldelse og effekter af den multifunktionelle jordfordelingsfond.

Rådgivende udvalg

Det anbefales, at Collective Impact-parterne bistår Miljø- og Fødevareministeriet/ministeren med erfaringer og rådgivning om multifunktionel jordfordeling til brug for den løbende udmøntning af jordfordelingsfonden.

Parterne i Collective Impact vil således kunne være et rådgivende udvalg. Udvalget skal ikke træffe beslutninger om ansøgninger og projektområder. Udvalget vil skulle have tre funktioner:

For det første skal udvalget sikre kendskab og forståelse for brugen af multifunktionel jordfordeling i de respektive baglande og bidrage til en gensidig anerkendelse og dialog blandt parterne lokalt i et projekt med multifunktionel jordfordeling.

For det andet kan udvalget bidrage med de erfaringer og læringspunkter, som der er gjort i projekterne i regi af Collective Impact, således at de kan indgå i de kommende lokale jordfordelinger – herunder at arbejde med netværksdannelse og erfaringsudvekslinger i projektperioden.

For det tredje kan udvalget bidrage til, at erfaringerne fra projekterne i regi af Collective impact og projekterne i puljen til multifunktionel jordfordeling kommer til at udgøre en samlet pulje, der kan danne et grundlag for evalueringer og anbefalinger i forhold til anvendeligheden af multifunktionel jordfordeling som et redskab i forhold til væsentlige samfundsmæssige dagsordner vedrørende erhvervsudvikling, udfordringer i forhold til miljø og klima, natur og biodiversitet, adgang til landskab og synergi med landdistriktsudvikling. Arbejdet med multifunktionel jordfordeling berører både statslig og kommunal myndighedsudøvelse og planlægning, og ud over Miljø- og Fødevarerministeriet relaterer det sig også til Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet og til Erhvervsministeriet.

Det vil være vigtigt, at evalueringen afklarer, hvordan multifunktionel jordfordeling samtidigt vil være et redskab, der kan udløse incitamenter for deltagende lodsejere, fordi multifunktionel jordfordeling vil indebære, at lodsejere leverer på samfundsdagsordener (samfundsefterspurgt landbrugsdrift). Heri ligger både håndtering af lovgivningsmæssige barrierer, der bremser mobilitet i jordfordelinger samt en tæt sammenkobling til tilskudsordninger og supplerende virkemidler, der yderligere fremmer realisering af driftsformer og indtjeningsmuligheder, som skabes gennem nye ejerforhold i jordfordelingen.

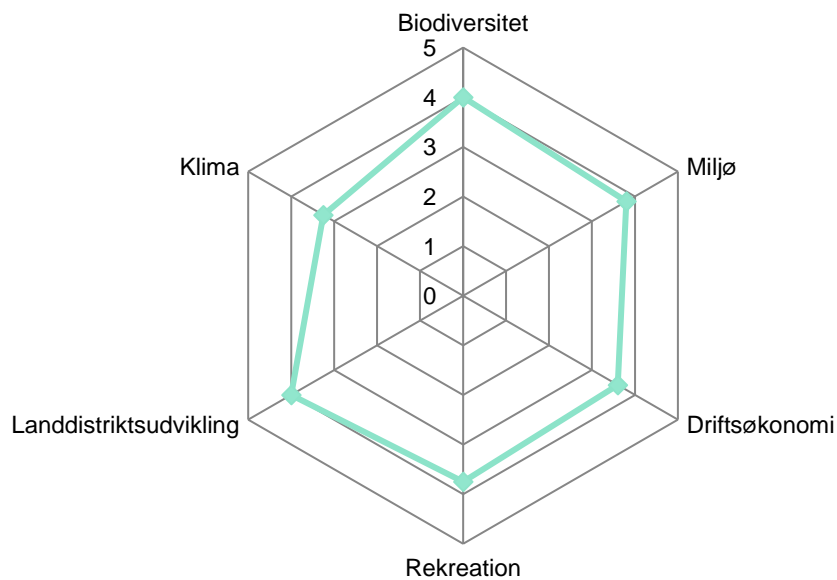

Metodeafsnit

Forslag til matrix for (prioritering af tilskud til) multifunktionel jordfordeling i 2018-2022

Kriterium	Kriteriebeskrivelse for at opnå scoren 0-5		
	Lille effekt 1-2	Middel effekt 3	Stor effekt 4-5
Miljø			
Natur			
Klima			
Driftsøkonomi			
Rekreation			
Landdistriktsudvikling			

	Kort beskrivelse af området
Lodsejerinteresser	5-10 linjer
Civilsamfundets aktører og interesser	5-10 linjer
Kommunale projekter og planer	5-10 linjer
Øvrige finansieringskilder	5-10 linjer

Kommunal hjemtagning af supplerende projektfiansiering og/eller tilskudsordninger af vil kunne muliggøre indfrielse af potentialer, som ændrede ejerskab til arealerne medfører. F.eks. vil supplerende midler kunne finansiere rekreative faciliteter, de steder for offentlig adgang er blevet mulig, eller hegn, de steder, hvor driftsformer ekstensiveres. Ofte vil begrænsede, supplerende midler gøre en stor forskel i forhold til at finansiere tiltag, der er synlige for de involverede, lokale aktører.

Ved opstart af en lokalforankret multifunktionel jordfordeling med kommunerne som projektejere, vil der endnu ikke være overblik over det nøjagtige finansieringsbehov for køb og salg af jorder. Det foreslås derfor, at tilskudsordningen (jordfonden) indrettes efter samme principper som Collective Impact-projekterne, hvor der stilles et beløb til rådighed for en lokal jordpulje, som vil skulle betales tilbage med et accepteret tab.

Beskrivelse af målepunkter/indikatorer for en samlet vurdering

Nedenfor forklares de seks fagområder, miljø, natur, landdistriktsudvikling, rekreation driftsøkonomi og klima kort ved hjælp af 30 målepunkter/indikatorer. Indikatorerne bruges som støtte til en samlet vurdering af scoren for det pågældende fagområde.

Miljø

Målepunkt: Kvælstofemission

Vandplanerne fastsætter målsætninger omkring reduktioner i tabet af kvælstofforbindelser til grundvand og kystvande. En jordfordeling kan medvirke til at ændre dyrkningsintensitet eller arealanvendelse hvorfor emissionen af kvælstof til luft i form af ammoniak og udvaskningen af nitrat til grundvand og overfladevand reduceres.

Målepunkt: Fosforophobning og -emission

I Vandplanerne og regulering af landbrugsproduktion er der fastsat målsætninger omkring reduktion i fosfortildeling, samt tabet af fosforforbindelser til overfladevand via f.eks. erosion og udvaskning. En jordfordeling kan medvirke til at ændre dyrkningspraksis, afgrøde eller skifte til anden arealanvendelse hvorfor fosforophobning og tab til overfladevand kan reduceres.

Målepunkt: Sediment og okker

Sediment og okker er i mange især mindre vandløb en barriere for at opnå en god hydromorfologisk og økologisk kvalitet målt de biologiske indikatorer i vandløb, som er smådyr, planter og fisk. I en jordfordeling vil især ændringer i anvendelsen af de ånære arealer (græs og randzoner) med en ændret afvandingstilstand i (naturlig hydrologi) kunne medvirke til at reducere omfanget af sedimenttransport og forekomst af okker i vandløb.

Målepunkt: Vandmiljøkvalitet

De økologiske forhold i vandløb er bestemt både af en god vandkemisk kvalitet, en naturlig hydrologi, samt forekomsten af gode levesteder – habitater – i og omkring vandløb. I en jordfordeling kan en ændret anvendelse af arealer op til eller opstrøms for et vandløb medvirke til at forbedre de økologiske forhold ved at reducere påvirkninger både på vandkemi, hydrologi og habitatforhold f.eks. ved restaurering eller ændret vedligeholdelse.

Målepunkt: Virkemidler

Både på kort og længere sigt er der behov for at implementere virkemidler i landskabet til reduktion af næringsstoffer fra marker. Det sker især ved reetablering af vådområder og søer, og fremadrettet ved kollektive og målrettede virkemidler som mini-vådområder i markanten, matrice vådområder, intelligente bufferzoner, randzoner, mv. I en jordfordeling kan der tages hensyn til fremadrettede behov for virkemidler ved udlægning af arealer til virkemidler på mark og eng.

Natur

Vurderingen af natureffekter baseres på forhold som har en væsentlig positiv effekt på at standse tabet af biodiversitet. Der indgår ikke en vurdering af hvilken slags natur, som er bedst eller nyttigst, men en antagelse om at biodiversitet er en vigtig fællesskabsværdi.

Målepunkt: Lokalisering

Det er helt afgørende for værdien af en indsats for naturbevarelse, at indsatsen finder sted i områder, hvor der findes levesteder for sårbare eller truede arter. Mange arter spredes dårligt og mange levesteder kan være vanskelige at genskabe, selvom det kun tog et øjeblik at ødelægge dem – eksempelvis selvgroede skove med gamle træer, gamle overdrev eller højmoser med metertykke tørvelag. Det kaldes også for brandmandens lov at prioritere bevarelsen af det eksisterende frem for at forsøge at genoprette ødelagt natur eller forsøge at skabe helt nye levesteder.

Målepunkt: Beskyttelse

Det er fristende for politiske aktører at investere midlerne i ny natur frem for eksisterende natur, men i Danmark er naturbeskyttelsen i de fleste steder så svag, at det er langt mere omkostningseffektivt at bruge resurser på at hæve beskyttelsesniveauet frem for at lave ny natur. Eksempelvis er danske skove i reglen slet ikke beskyttet mod skovdrift, hvor ejeren på et øjeblik kan fælde flere hundrede år gamle træer, blot der plantes nogle nye træer. Ligesom en overdrevsskrænt hverken er beskyttet mod ophørt græsning og deraf følgende tilgroning med krat eller mod overgræsning hvor alle planter og blomster gnaves helt ned i sommermånederne af en flok sultne får. Naturen i Danmark findes nemlig på arealer som juridisk set regnes som skovbrug og landbrug, og det giver ingen stærk naturbeskyttelse.

Målepunkt: Størrelse

De naturlige økologiske processer som skaber og opretholder levesteder for truede arter er typisk pladskrævende, og derfor har det stor betydning at naturområderne er store og sammenhængende. Eksempelvis er størrelse ofte en forudsætning for at kunne give plads til ekstensiv helårsgræsning uden tilskudsfordring eller kunne give plads til kysterosion, sandflugt eller naturlig hydrologi.

Målepunkt: Genopretning

Mange naturområder i dag har mistet deres naturlige processer og økologiske rammer, og de er dermed blevet forringet som levesteder for truede arter. Ved naturgenopretning kan man genindføre naturlige processer som erosion, brand, oversvømmelse, sandflugt og græsning, man kan genoprette naturlige fugtigheds- og næringsstofforhold gennem grøftelukning og udpining eller genskabe naturskosstrukturer og substrater gennem veteranisering af træer eller udlægning af dødt ved.

Målepunkt: Integration

Beskyttelse af naturen gennem helhjertet arealdisponering er klart det vigtigste tiltag, og dette foregår mest effektivt i store sammenhængende naturområder med truede levesteder og arter. Tilbage bliver imidlertid størstedelen af landskabet – nemlig byerne, vejene, industriområderne, markerne og produktionsskovene. Disse areal typer med tilhørende småbiotoper vil skønsomt udgøre 80% af landskabet. Også her kan der gøres en indsats for at standse biodiversitetstab, men det kræver en målrettet og vidensbaseret indsats, hvis det skal virke, ikke mindst fordi arealerne første og fremmest er disponeret til beboelse og produktion.

Klima

Målepunkt: Vandtilbageholdelse

Skal belyse hvordan jordfordelingsprojekter ved inddragelse af viden om vandtilbageholdelse i det åbne land kan medvirke til at reducere risikoen for nedstrøms oversvømmelser i byer og på landet. Tager sit udgangspunkt i viden om virkemidler, som kan anvendes som mulige tiltag i forbindelse med vandtilbageholdelse i det åbne land. Overordnet er virkemidler inddelt i tekniske, naturlige, bedriftsorienterede og organisatoriske virkemidler, dog med mange sammenfaldende elementer.

Målepunkt: Afvanding

Skal belyse hvordan der i jordfordelingsprojekter ved inddragelse af viden om øget grundvandsstigning og organisering af vandforvaltning i det åbne land kan imødegå behov for afvanding. Der ses på effekter ved at omlægge arealanvendelsen på arealer som er stærkt truet af stigende grundvandsstand og grundvandsudsivning eller ved at sikre og samtænke fremtidige afvandingsinteresser i hele vandsystemer ved tekniske løsninger på marken eller i forbindelse med løsninger i vandløb og ådal.

Målepunkt: Kystbeskyttelse

Skal belyse om jordfordelingen bidrager til at håndtere udfordringer, der følger af ændringer i middelvandstand og ekstreme høj såvel som lavvande. Indikatoren måles i forhold til muligheden for at realisere målsætninger og håndtere identificerede konflikter for den pågældende kyststrækning. En afledt effekt kan være om jordfordelingen har medført en lokal afklaring af strategi for kystens udvikling.

Målepunkt: Emissioner

Belyser hvordan ændringer som følge af jordfordeling påvirker emissioner af CO₂, lattergas og metan og derved interagerer med opfyldelse af Danmarks mål om reduceret drivhusgasudledning. Der ses på effekter på emissioner af ændrede transportvaner og kørselsmønstre. Desuden belyses emissioner fra landbrug som følger af ændret afgrødesammensætning, gødskning, jordbearbejdning, og husdyrproduktion/produktionsteknologi.

Målepunkt: Kulstofbinding

Belyser hvordan ændringer som følge af jordfordeling påvirker arealanvendelsen og derved interagerer med opfyldelse af Danmarks mål om reduceret drivhusgasudledning. Belyser ændret kulstofbinding som følge af ophør af dyrkning af lavbundsjord, ændret afvanding, samt ændringer i overordnet arealanvendelses.

Driftsøkonomi

Målepunkt: Transport

Transport med markredskaber, afgrøder og ofte transport af gylle på offentlig vej. En reduktion af transporten vil være positiv for landmandens driftsøkonomi.

Målepunkt: Bonitet

Dyrkningspotentialet på bedriftens jorder. Bliver konkret målt som teksturen af jorden, hvor de lerede jorde og jorde med højt indhold af organisk materiale har det højeste dyrkningspotentiale. Hvis en jordfordeling medfører, at marginale jorder bliver taget ud af drift, og landmanden får rådighed over jorder med bedre bonitet, vil det være positivt for driftsøkonomien.

Målepunkt: Markformer og størrelser

Ressourceforbrug i form af indsatsfaktorer i planteproduktionen (såsæd mv.) og i form af maskiner og arbejdskraft er influeret af markernes former og størrelser. Større og mere regulære marker er mest rationelt bedst for driftsøkonomien. Der er en individuel øvre grænse for den maksimale markstørrelse, som blandt andet afhænger af risikoen for sandflugt og bedriftens maskinstørrelse.

Målepunkt: Regulering

Restriktioner på landmandens dyrkningsmetoder vil have indflydelse på afgrødevalg og på udbytter. I en driftsøkonomisk optimering vil en ureguleret produktion altid give mindst det samme afkast som en reguleret produktion, hvis ikke reguleringen har positive afledte effekter på produktionen, om den uregulerede produktion ikke kan opnå.

Målepunkt: Fleksibilitet

Mulighed for at tilpasse bedriften til alternative produktionsformer. F.eks. vil transition fra konventionel til økologisk mælkeproduktion være mest realistisk, hvis der er egnede afgræsningsarealer i forbindelse med kostalden.

Rekreation

Målepunkt: Adgang til arealer

Det er en forudsætning for rekreativ anvendelse, at der er arealer med offentlig adgang. Det kan være arealer, hvor bestemmelserne i Naturbeskyttelsesloven giver adgang¹, men det kan også være områder, som der på anden vis er formaliseret offentlig adgang til (f.eks. tinglyst adgang). Vurdering af effekten af en jordfordeling kan dels omfatte hvor stort et areal, der er skabt ny offentlig adgang til, dels i hvilken grad disse arealer indgår i samspil med eksisterende arealer med offentlig adgang.

Målepunkt: Stier og faciliteter

Stier og faciliteter repræsenterer både en adgangsmulighed og en måde at facilitere forskellige typer af rekreativ anvendelse. Ved en jordfordeling kan der skabes en mulighed for at forbinde eksisterende adgangsveje/stier, som af forskellige årsager kan være forsvundet¹⁵. Det kan også være en mulighed for at placere forskellige formere for friluftsfaciliteter, f.eks. en p-plads eller en shelterplads.

Vurdering af stier og faciliteter kan for det første omfatte, om jordfordelingen tilvejebringer et potentiale for nye stier, herunder om det favner en diversitet af forskellige typer stier og ruter. Dernæst kan det undersøges, om jordfordelingen skaber potentiale for nye faciliteter og hvilken type. Vurderingen af stier og faciliteter kan forholde om der skabes synergi med de eksisterende stier og arealer med adgang.

Målepunkt: Brugeropland

Et vigtigt perspektiv er om nye rekreative muligheder kan omsættes til værdi for (flere) besøgende. Et offentligt tilgængeligt areal med et stort antal beboere inden for kort afstand har således højere potentiale, end et areal med et meget lille antal af beboere i oplandet. Vurderingen af potentialet kan tage afsæt i den viden om, hvor langt folk typisk transporterer sig, når de skal en tur i naturen³. Vurderingen kan tage hensyn til, at ikke kun helårsboliger men også sommerhusområder, campingpladser og andre overnatningssteder kan være udgangspunktet for en tur i naturen.

Målepunkt: Brugerkendskab

Området har inden praktisk rekreativ betydning, hvis folk ikke kender til området. Det bør derfor iagttages, om potentielle brugere har kendskab til området før og efter jordfordelingen, samt om de har særlig tilknytning til udvalgte steder.

Målepunkt: Rekreativ anvendelse

Den direkte rekreative effekt af en jordfordeling er naturligvis, hvis området rent faktisk anvendes mere og/eller af flere efter jordfordelingen. Her kan fokus være på, hvem, hvor, hvor ofte og hvad. Når effekterne af en jordfordeling skal vurderes, så må det iagttages om effekterne er konsekvens af jordfordelingen eller af andre forhold, evt. afledte projekter. Jordfordelingen handler om jord, mens et afledt projekt kan være at der etableres en facilitet på den jord, som jordfordelingen tilvejebringer. Men også andre forhold/tendenser kan influere på de målinger, som foretages: f.eks. overordnede trends i rekreativ mønstre eller andre lokale projekter, som intet har med jordfordelingen at gøre.

Landdistriktsudvikling

Målepunkt: Lokal identitet

Fællesskaber på landet er knyttet til landskabets karakter og måden at bruge landskabet på historisk. Forandringer i arealanvendelse kan styrke eller svække fællesskabet. Fællesskab på landet er forbundet med stedbunden identitet.

Målepunkt: Entreprenørskab

Iværksætteri på landet knyttet til landskabs- og naturkvaliteter. Enten ved direkte udnyttelse af landskabet/ jorden, f.eks. til landbrug, naturpleje eller friluftaktiviteter. Eller indirekte ved f.eks. videns- og kulturvirksomheder, der trækker inspiration fra landskab og natur. Iværksætteri skaber og understøtter den lokale kultur. Forandringer i arealanvendelse kan styrke eller svække lokalt entreprenørskab.

Målepunkt: Livskvalitet

I hverdagsliv på landet indgår nærhed og adgang til natur og landskab som en del af livskvaliteten. Forandringer i arealanvendelse kan styrke eller svække livskvaliteten.

Målepunkt: Liggetider på huse

Liggetider på huse er et udtryk for, hvor attraktivt et område er for bosætning. Natur og landskab, livskvalitet og fællesskab er de vigtigste årsager til at bosætte sig på landet. Liggetider kan være et mere langsigtet målepunkt. Ændringer i natur- og landskab skaber ændringer i livskvalitet og fællesskaber.

Målepunkt: Demografi og socio-økonomi

Lokalbefolkningen skal gerne være bredt med hensyn til alder, uddannelse, familie og tilknytning til arbejdsmarkedet. Forandringer i arealanvendelse kan fastholde eller tiltrække bosætning for et bredt udsnit af befolkningen. Målet kan være langsigtet.